

Kirkeledere KGB-agenter

— Samtlige sovjetiske kirkeledere stod i ledtog med KGB, og de aller fleste var direkte KGB-agenter. Det har russerne selv dokumentert i år.

BJØRN BRØYMER
TOR G. JARILD (foto)

Ordene kommer fra Lasse Trædal, tidligere daglig leder av Misjon bak Jernteppet, som nå heter Norsk Misjon i Øst. 14. november er det 25 år siden organisasjonen ble stiftet og i den anledning har Lasse Trædal utgitt boken «Når ett lem lider...», som tar for seg organisasjonens utvikling fra starten i 1967 og frem til idag.

— De sovjetiske kirkelederes oppgave var blant annet å spionere og formidle desinformasjon, samt å påvirke vedtak i internasjonale fora. Rapporten som avslører dette, kommer fra en russisk parlamentskomité som arbeidet med KGB-infiltrasjon i kirkene. Med bakgrunn i frigitte arkiver forteller den i klartekst at kirkeledere i de offisielt godkjente kirkesamfunn i Sovjetunionen var KGB-agenter med eget navn og kodenavn. Blant dem var metropolitt Pitirim, leder

for den russisk-ortodokse forlagsvirksomhet, samt metropolittene Juvenall og Filaret, som begge var ledere for utenriksavdelingen i den russisk-ortodokse kirke, sier Lasse Trædal, som fortsetter:

Skuffet

— Pitirim har vært en sterk forsvarer av det sovjetiske regime på alle områder, og var med på å legitimere den sovjetiske utenrikspolitik. Det forteller ganske meget at KGB sendte hele 47 agenter og rapportører til Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Vancouver i 1983. Jeg er skuffet over at Mellomkirkelig råd for Den norske kirke ikke har villet beklage noen av sine positive holdninger til de kirkesamfunn som lot seg dirigere av det gudløse regime i Kreml. I en debatt i Aftenposten for et par år siden hevdet representanter for rådet at det var kristelig uverdig å påpeke at kirkelederne i øst gikk kommunistenes ærend. Nå vet vi at kirkelederne virkelig var KGB-agenter.

Lasse Trædal minner om at det tidligere Misjon bak Jernteppet har gjennomgått både medgang og motgang siden organisasjonen ble stiftet i Oslo for 25 år siden. Men gradvis vokste oppslutningen om et organ som tok opp det som Lasse Trædal mener burde være Kirkens anliggende, nemlig kristenforfølgelsene i de kommunistiske land. For denne misjon var det viktig å spre bibler og kristen litteratur og å skape en opinion mot forfølgelsene. I 1975 var organisasjonen med på å støtte den store Internasjonale Sakharov-høringen i København som tok opp forbrytelser mot menneskeheten som hadde skjedd og fortsatt foregikk i Sovjetunionen.

Skulder trekk

— Til å begynne med ble vi på enkelte hold møtt med likegyldighet og skuldertrekk. Men stemningen snudde. Jeg er glad for at de som stiftet organisasjonen hadde en klar ideologisk bakgrunn. Jeg tror ikke at Misjon bak Jernteppet ville ha fått en slik profil dersom vi ikke hadde hatt person-

INFILTRERT:— KGB sendte hele 47 agenter til Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Vancouver, sier Lasse Trædal, aktuell med boken «Når ett lem lider...» om Misjon bak Jernteppets historie i 25 år.

ligheter som Monrad Norderval, Gulbrand Øverbye, samt Else-Marie og Vemund Skard i ledelsen. Mye av motgangen vi møtte kom av at vi talte så direkte inn i den ideologiske debatt og påpekte at det er en logisk sammenheng mellom marxismen-leninismen og kristenforfølgelsene. Dette falt selvfølgelig mange på venstresiden

tungt for brystet, påpeker Lasse Trædal.

— Den bevisste ateistiske grunnholdning gjorde at det måtte bli konflikt mellom kommunistene og dem som stod på kristen grunn. Den norske kirkes ledelse var lenge temmelig forsiktig. Den var knyttet til det internasjonale samarbeidet som foregikk gjennom Kirkenes Verdensråd, Det

Lutherske Verdensforbund og Konferansen for Europeiske Kirker. Og de lyttet gjerne til det som kom derfra. I 1961 fikk de offisielt registrerte kirkesamfunn i øst en plattform i Kirkenes Verdensråd. De østlige kirkelederne hevdet at kirkene i Sovjetunionen hadde det bra og at kristenforfølgelser bak jernteppet utelukkende var politisk propagandatale i vest. Så representantene for den norske kirke hadde vanskelig for å tro at det virkelig eksisterte forfølgelser. Men biskopene kom sterkere tilbake i 1971 med en entydig uttalelse som fordømte trosforfølgelsene i de kommunistiske land. Det er imidlertid skuffende at uttalelsen ble så lite retningsgivende for det organ som skulle ivareta Den norske kirkes forhold til øst, nemlig Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke. Det fortier trosforfølgelsene.

Mot unnfallenheten

Lasse Trædal understreker at Misjon bak Jernteppet lenge var tilbakeholden med å gå ut med direkte kritikk av kirkelederne i øst. Men særlig etter Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Nairobi i 1975, talte Misjon bak Jernteppet ganske energisk mot unnfallenheten. Da hadde Kirkenes Verdensråd gjennom det etterhvert så kjente brevet fra den russisk-ortodokse presten Gleb Jakunin fått dokumentert at det foregikk en systematisk overveldende kristenforfølgelse i Sovjetunionen. Jakunin oppfordret Kirkenes Verdensråd til å kjempe mot forfølgelsene i øst. Men rådet valgte å tie. De foretrakk å lytte til KGB-prelatenes forsikringer.

I sin bok fremlegger Lasse Trædal grundig dokumentasjon, også angående denne siden av øst-vest-forholdet.

— Vi arbeidet aldri forgjeves, vi fikk vekket mange i vest og vi fikk store mengder av bibler inn i de kommunistiske land. 90 prosent av de bibler som sirkulerte i Romania, stammet fra såkalt illegal innførsel. Vi trådte også til med pengestøtte til fengslede samvittighetsfangers familier, sier Lasse Trædal.